

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाइबक्सेको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छः—

२०२७ सालको ऐन नं. १७

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर श्रीजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समर-विजयिनाम् ।

नेपाली पानी जहाजको दर्ता गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावनाः— नेपाली पानी जहाजको दर्ता गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

परिच्छेद— १.

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः— (१) यस ऐनको नाम “पानी जहाज दर्ता ऐन, २०२७” रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्यभर लागू हुनेछ र जहाँसुकै रहेको भए तापनि यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको कुनै पनि पानी जहाज र सो पानी जहाजको धनी नाविक र कर्मचारीहरूलाई समेत लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषाः— विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा—

(क) “पानी जहाज” भन्नाले लाभका उद्देश्यले नौपरिवहन गरिएको भए तापनि वा नभए

तापनि नौपरिवहनको लागि मुहाउँदो जतिसुकै टनेज वा जुनसुकै वर्णनको जलयान (भेसेल) सम्झनु पर्छ र यस शब्दले पाल, बहना, वाफ वा मोटरले चल्ने जुनसुकै श्रेणी वा आकारको कुनै पनि जलयानको पेटा (हल) नौतल (कील) रिगिंग र उपकरणलाई समेत जनाउँछ ।

(ख) “व्यापारिक पानी जहाज” भन्नाले समुद्रबाट मानिस वा मालसामान ढुवानी गर्ने वा माछा मार्ने, ताशे वा समुद्रमा अरु कुनै प्रकारको नौपरिवहन कार्य संचालन गर्ने काममा प्रयोग गरिएको वा गरिने १० ग्रस रजिष्टर टन वा सोभन्दा बढी पारवहन क्षमता भएको समुद्रयात्रा गर्ने पानी जहाजलाई सम्झनु पर्छ ।

(ग) “डुङ्गा” भन्नाले मानिस वा मालसामान ढुवानी गर्ने वा माछा मार्ने, ताशे वा पानीमा अरु कुनै प्रकारको नौपरिवहन कार्य संचालन गर्ने काममा प्रयोग गरिएको वा गरिने १० ग्रस रजिष्टर टनभन्दा कम भारवहन क्षमता भएको नौपरिवहन यान (नेभिगेटिङ्ग क्राफ्ट) सम्झनु पर्छ ।

(घ) “नेपाल पानी जहाज कार्यालय” भन्नाले दफा ४ को उप-दफा (३) बमोजिम स्थापना भएको नेपाल पानी जहाज कार्यालयलाई सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “रजिष्ट्रार” भन्नाले नेपाल पानी जहाज कार्यालयको मुख्य अधिकृतलाई सम्झनु पर्छ ।

(च) “तोकिएको वा तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद- २.

पानी जहाजको राष्ट्रियता

३. पानी जहाजलाई राष्ट्रियता प्राप्त हुने:- दफा ४ बमोजिम दर्ता भई नेपाल अधिराज्यको व्यापारिक पानी जहाजको झण्डा प्रयोग गर्ने अधिकार र कर्तव्य भएको पानी जहाजलाई नेपाली राष्ट्रियता प्राप्त हुनेछ र त्यस्तो पानी जहाजलाई नेपाली पानी जहाज मानिनेछ ।

परिच्छेद- ३.

सामान्य व्यवस्था

४. पानी जहाज दर्ता गर्ने:- (१) देहायको कुनै व्यापारिक नेपाली जहाज यस ऐन बमोजिम नेपाल पानी जहाज कार्यालयको पानी जहाज दर्ता कितावमा दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(क) कम्तीमा पानी जहाजका ५१ प्रतिशत शेयर नेपाली नागरिक वा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापना भएको संगठित संस्थाको भएको,

(ख) खण्ड (क) बमोजिमको संगठित संस्थाको कारोवारको मुख्य स्थान नेपाल अधिराज्यभित्र रहेको,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको छ ।

- (ग) पानी जहाज चलाउने संगठित संस्थाको संचालनको निमित्त नियुक्त भएको व्यवस्थापक र गठन भएको संचालक समितिको बहुसंख्यक सदस्य नेपाली नागरिक भएको,
- (घ) नेपाल पानी जहाज कार्यालयको पानी जहाज दर्ता किताबमा आफ्नो पानी जहाज दर्ता गराउन पानी जहाजका स्वामी वा सह-स्वामीहरू मञ्जुर भई दरखास्त दिएको, र
- (ङ) पानी जहाजको पहिलेको विदेशी दर्ता भए सो खारेज गरिएको ।
- (२) पानी जहाज दर्ता गर्ने दस्तुर र कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ ।
- (३) पानी जहाज दर्ता गर्ने कामको निमित्त श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी नेपाल पानी जहाज कार्यालयको स्थापना र रजिष्ट्रारको नियुक्ति गर्नेछ ।

५. मास्टर (मुख्य अधिकृत) र अरु नाविक नेपाली नागरिक हुनुपर्ने:- (१) नेपाली पानी जहाजको मास्टर (मुख्य अधिकृत) र अरु नाविक मध्य कम्तीमा ७५ प्रतिशत नाविक नेपाली नागरिक हुनु पर्नेछ ।

तर, विशेष आवश्यकता परेमा अस्थायी व्यवस्थाको रूपमा श्री ५ को सरकारले कुनै नेपाली पानी जहाजको मास्टर (मुख्य अधिकृत) अरु नाविक र अधिकृतहरूमा सो पानी जहाज दर्ता भएको दोस्रो वर्षदेखि प्रतिवर्ष समानुपातिक प्रतिशतको हिसावले आठौँ वर्ष-सम्म ७५ प्रतिशत पुग्ने गरी नेपाली नागरिकहरूको नियुक्ति गर्दै जानेगरी श्री ५ को सरकारले अनुमति दिन सक्नेछ ।

(२) उप-दफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिए तापनि नेपाल अधिराज्यसित युद्धकौ स्थितिमा रहेको देशको नागरिकलाई नेपाली पानी जहाजको मास्टर (मुख्य अधिकृत) नाविक वा कर्मचारी नियुक्त गर्न सकिने छैन ।

(३) नेपाली पानी जहाजको मास्टर (मुख्य अधिकृत) नाविक वा कर्मचारीको नियुक्ति गर्दा नेपाली नागरिकलाई प्राह्यता दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद- ४.

पानी जहाजको दर्ता किताब

६. दर्ता किताब:- नेपाल पानी जहाज कार्यालयमा नेपाली पानी जहाजको दर्ता किताब रहनेछ र सो दर्ता किताबलाई सार्वजनिक किताब र त्यसको उतारलाई सार्वजनिक लिखत मानिनेछ । त्यस्तो दर्ता किताब वा उतार चाखलिने जोसुकै व्यक्तिले हेर्न सक्नेछ ।
७. दर्ता किताब दुई किसिमको हुने:- (१) पानी जहाजको दर्ता किताब देहायबमोजिम दुई किसिमका हुनेछन्:-

(क) व्यापारिक पानी जहाजको दर्ता किताव, र

(ख) डुङ्गाको दर्ता किताव ।

(२) १० ग्रस रजिष्टर टन वा सोभन्दा बढी भारवहन क्षमता भएको व्यापारिक पानी जहाजहरू व्यापारिक पानी जहाजको दर्ता कितावमा दर्ता गरिने छन् र जुनसुकै उद्देश्यको लागि काम लगाइए (सेवा योजन गरिए) को भएपनि वा जुनसुकै जलमार्गमा नौपरिवहन गरिने भएपनि १० ग्रस रजिष्टर टनभन्दा घटी भारवहन क्षमता भएका जलयानहरू (भेसेल) डुङ्गाको दर्ता कितावमा दर्ता गरिने छन् ।

(३) दर्ता कितावहरूको ठाँचा तोकिएबमोजिमको हुनेछ ।

८. डुङ्गाको दर्ता किताव:- डुङ्गाको दर्ता किताव परिचयको चिह्न वा अङ्क खुलाई दर्ताको कमले सूचीबद्ध गरिएको नेपाली डुङ्गाहरूको एक अभिलेख हुनेछ र त्यसमा डुङ्गाको सबै आवश्यक परिचयात्मक विवरणहरू सहित त्यसको धनीको नाम, ठेगाना र कारोवारको मुख्य ठाउँ समेत अभिलिखित हुनेछ ।

९. व्यापारिक पानी जहाजको दर्ता किताव:- (१) व्यापारिक पानी जहाजको दर्ता किताव देहायका लिखितहरू भएको व्यापारिक पानी जहाजको अभिलेख हुनेछ:-

(क) मुख्य किताव (मेन बुक) , र

(ख) त्यसका सहायक लिखितहरू (सेट अफ सपोर्टिङ डकुमेण्ट्स) ।

(२) मुख्य किताव एउटै जिल्दभित्र राखिएका समाविष्ट भागहरू (ईनसर्टेड पार्ट्स) को हुनेछ र प्रत्येक समाविष्ट भाग देहायका कागजातहरू भएको हुनेछ:-

(क) विवरण सम्बन्धी पाना (डेस्क्रिप्टिभ फोलियो),

(ख) स्वामित्व सम्बन्धी पाना (ओनरशिप फोलियो), र

(ग) भार तथा प्रतिबन्धहरू सम्बन्धी पाना (फोलियो अफ चार्जेज एण्ड रेस्ट्रिक्शन्स) ।

(३) प्रत्येक व्यापारिक पानी जहाज मुख्य कितावको छुट्टै समाविष्ट भागमा दर्ता गरिनेछ र प्रत्येक समाविष्ट भागको जिल्दमा समाविष्ट भाग नं. भन्ने जनाई मुख्य कितावको क्रमसूचक संख्या, सम्बन्धित पानी जहाजको नाम तथा साङ्केतिक (कोड) अङ्क वा अक्षर वा दुवै उल्लेख गरी शीर्षक राखिनेछ ।

१०. विवरण सम्बन्धी पाना:- मुख्य कितावमा समाविष्ट भागको विवरण सम्बन्धी पाना खण्डमा सम्बन्धित पानी जहाजको देहायका विवरणहरू अभिलिखित हुनेछ:-

(क) चालन शक्ति (जोडिभ पावर) (जस्तो कि पाल, वाफ, टर्बाइन, डिजेल, डिजेल-विद्युत् आदि) अनुसारको पानी जहाजको किसिम,

(ख) दर्ता गरिएको ठाउँ,

- (ग) डेक, मस्तूल (मास्ट) र फनेलको संख्या,
- (घ) ग्रस र नेट रजिष्टर टनेज,
- (ङ) पानी जहाजको प्रकार र त्यसलाई काममा लगाइने उद्देश्य,
- (च) के वस्तुले बनेको हो सो कुरा (जस्तो कि काठ, कंक्रीट, फलाम, इस्पात वा मिश्रित),
- (छ) मुख्य आयामहरू (प्रिन्सिपल डाइमेन्शन्स) (मुख्य डेकमा स्टेमदेखि स्टर्नपोष्ट सम्म नाप्दा हुन आउने पूरा लम्बाई, सत्तरीको चौडाई, पीछदेखि मुख्य डेक-सम्मको उचाई),
- (ज) चालन शक्तिका विवरण (इञ्जीनहरूको संख्या र प्रकार सिलिण्डरको संख्या, हर्स पावर, ब्रायलरको संख्या र प्रकार, इञ्जीन निर्माताको नाम र बनेको साल),
- (झ) पानी जहाज निर्माताको नाम, र पानी जहाज बनेको ठाउँ र पानीमा उत्रेको साल,
- (ञ) ग्रिस्म भार रेखाले देखाउने भारवहन क्षमता (ड्राफ्ट अन दि समर लोड लाइन),
- (ट) ग्रिस्म भार रेखा (समर लोड लाइन) मा कूल वजन क्षमता (डेड वेट क्यापासिटी),
- (ठ) इञ्च र सेन्टिमिटरमा व्यक्त गरिएको समर लोड लाइनबाट फ्रीबोर्ड,
- (ड) वालास्टमा र पूरा भार लादिएको अवस्थामा पानी जहाजको अधिकतम गति,
- (ढ) राख्न सकिने यात्रुको संख्या,
- (ण) नौपरिवहनको सुरक्षाको निमित्त आवश्यक नाविक र कर्मचारीहरूको न्यूनतम संख्या,
- (त) अघि कहीं दर्ता गरिएको भए दर्ता गरिएको ठाउँ तथा अधिको राष्ट्रियता,
- (थ) हालको दर्ता मिति तथा दर्ताको प्रमाणपत्र जारी गरिएको मिति, र
- (द) पानी जहाजको परिचयको निमित्त आवश्यक पर्ने उपलब्ध भएसम्मका अरु विवरण ।

११. स्वामित्व सम्बन्धी पानाः- (१) मुख्य किताबमा समाविष्ट भागको स्वामित्व सम्बन्धी पानामा पानी जहाजका धनी वा धनीहरूको नाम र ठेगाना तथा कारोवारको मुख्य स्थान समेत जनाइनेछ ।

(२) पानी जहाजका धनीहरू दुई वा दुईभन्दा बढी भएमा प्रत्येकको हिस्सा वा लिएको शेयरको संख्या समेत स्वामित्व सम्बन्धी पानामा उल्लेख गरिनेछ र स्वामित्व सम्बन्धी पानामा पानी जहाजको धनी भनी जनाइएका व्यक्ति वा संगठित संस्था मात्र पानी जहाजको वास्तविक धनी मानिनेछ ।

१२. दायित्व (चार्ज) तथा प्रतिबन्ध सम्बन्धी पानाः- (१) मुख्य कितावमा समाविष्ट भागको दायित्व तथा प्रतिबन्ध सम्बन्धी पानामा सम्बन्धित पानी जहाजमा त्यसको कहीं भाग माथि दायित्व लगाउने बन्धकी इत्यादिको हक, ती हकहरू माथिको प्रतिहक, भाडा (किराया) का करारहरू, प्रयोग र उपभोग गर्न पाउने हक, खरीद गर्ने प्राथमिकताको हक र साथै पानी जहाजको बेचबिखन गर्नमा लागेका सबै प्रतिबन्धहरू जनाइने छन् ।

(२) प्रत्येक समाविष्ट भागमा सो भागमा जनाइएका कुराहरूको पुष्टि गर्ने सबै लिखतहरू हुनेछन् र ती लिखतहरूलाई मिलाई राखिनेछ ।

१३. नेपाल पानी जहाज कार्यालयमा रहने अन्य कितावहरूः- नेपाल पानी जहाज कार्यालयमा पानी जहाजको दर्ता कितावको अतिरिक्त देहायका कितावहरू समेत रहनेछन्ः-

- (क) कुनै खास पानी जहाजको दर्ताको सम्बन्धमा परेका दरखास्त, उजूरी तथा विरोधहरूलाई प्राप्त भए अनुसार सूचीमा चढाई राख्नको निमित्त मुख्य कितावसंग संलग्न एउटा पुस्तिका,
- (ख) पानी जहाज दर्ता गरिएको दर्ता किताव र त्यसमा समाविष्ट भाग समेत उल्लेख गरी पानी जहाजहरूको वर्णानुक्रम अनुसार तयार गरिएको एउटा सूची, र
- (ग) पानी जहाजमा हक लाग्ने व्यक्ति वा संगठित संस्थाको नाम जनाइएको दर्ता किताव र त्यसमा समाविष्ट भाग समेत उल्लेख गरी त्यस्ता व्यक्ति वा संस्थाहरूको वर्णानुक्रम अनुसार तयार गरिएको एउटा सूची ।

राष्ट्रियताको प्रमाणपत्र

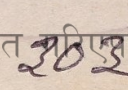
१४. दर्ताको प्रमाणपत्रः- (१) कुनै व्यापारिक पानी जहाज नेपाल पानी जहाज कार्यालयको दर्ता कितावमा दर्ता गरिएपछि रजिष्ट्रारले दर्ता कितावमा जनिएको व्यहोरा समेतको दर्ता उतार तोकिएको दस्तूर लिई प्रदान गर्नेछ र यसरी प्रदान गरिएको दर्ता उतार नै पानी जहाजको राष्ट्रियताको प्रमाणपत्र हुनेछ र यसलाई दर्ताको प्रमाणपत्र भनिनेछ । यसको दर्ताको प्रमाणपत्रको ढाँचा तोकिएबमोजिमको हुनेछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम प्रदान गरिएको दर्ताको प्रमाणपत्र हरबखत पानी जहाजमा राख्नु पर्नेछ ।

(३) दर्ताको प्रमाणपत्र एक सार्वजनिक लिखत मानिनेछ ।

(४) पानी जहाजको नाम टनेज, श्रेणी वा अन्य मुख्य मुख्य विवरणमा हेरफेर भएको खण्डमा त्यस्तो पानी जहाजलाई तोकिएको दस्तूर लिई नयाँ दर्ताको प्रमाणपत्र प्रदान गरिनेछ ।

१५. दर्ताको प्रमाणपत्रमा थपघट गर्न नहुनेः- दर्ताको प्रमाणपत्रमा पानी जहाजको धनी वा मास्टर (मुख्य अधिकृत) वा अरु कसैले कुनै थपघट गर्न हुँदैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित मात्र लागु हुनेछ।

१६. राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्र:- (१) शाही नेपाली वाणिज्य दूतावास वा कूटनैतिक कार्यालयले देहायको अवस्थामा कुनै पानी जहाजलाई तोकिएको दस्तुर लिई नेपाली राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्र प्रदान गर्न सक्नेछ:-

(क) नेपाली पानी जहाज राख्न पाउने व्यक्तिहरूले नेपाल पानी जहाज कार्यालयको सिफारिश प्राप्त गरी कुनै विदेशी बन्दरगाहमा रहेको पानी जहाजको स्वामित्व प्राप्त गरेमा त्यस्तो स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरू वा सो मध्ये कुनैले सो पानी जहाज नेपाल पानी जहाज कार्यालयमा दर्ता गर्ने इच्छाको घोषणा गरी नेपाली राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्रको लागि सबभन्दा नजिकको शाही नेपाली वाणिज्य दूतावास वा कूटनैतिक कार्यालयमा दरखास्त दिएमा वा त्यस्तो घोषणा गरी दरखास्त दिन अख्तियार दिएको भनी सो पानी जहाजको मास्टर (प्रमुख अधिकृत) ले दरखास्त दिएमा,

(ख) विदेशी बन्दरगाहमा रहेको अवस्थामा कुनै नेपाली पानी जहाजको दर्ताको प्रमाणपत्र हराएमा वा क्षतिग्रस्त भएमा वा त्यस्तो प्रमाणपत्रमा उल्लिखित विवरणहरूमा कुनै परिवर्तन भएमा नेपाली राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्रको लागि सो पानी जहाजको मास्टर (प्रमुख अधिकृत) ले सबभन्दा नजिकको शाही नेपाली वाणिज्य दूतावास वा कूटनैतिक कार्यालयमा दरखास्त दिएमा ।

(२) राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्रको ढाँचा तोकिएबमोजिम हुनेछ र त्यसमा देहायको विवरण खुलाइएको हुनुपर्छ:-

- (क) पानी जहाजको नाम,
- (ख) पानी जहाज खरीद भएको मिति र ठाउँ,
- (ग) पानी जहाज खरीद गर्ने व्यक्तिहरूको नाम र ठेगाना,
- (घ) मास्टर (मुख्य अधिकृत) को नाम, र
- (ङ) पानी जहाजको टनेज, बर्तौट र वर्णन सम्बन्धी विवरण ।

१७. राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्र कायम रहने अवधि:- पानी जहाजको दर्ताको निमित्त कारवाई चलिरहेको अवस्थामा राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्र जारी गरिएको मितिले ६ महीनासम्म वा पानी जहाज भारत वा पाकिस्तानको कुनै बन्दरगाहमा आई नपुगेसम्म जुन पहिले हुन्छ सो मितिसम्म राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्र बमोजिम पानी जहाज चलाउन पाइनेछ र यस्तो अवस्थामा राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्र दर्ताको प्रमाणपत्र सरह मानिनेछ ।

तर, दफा १६ को उप-दफा (१) को खण्ड (ख) बाहेक कुनै पानी जहाजले एक पटक-भन्दा बढी अस्थायी प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने छैन ।

१८. अस्थायी प्रमाणपत्र फिर्ता गर्ने:- यस ऐनको दफा १६ बमोजिम राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको पानी जहाजलाई दर्ताको प्रमाणपत्र प्राप्त भएपछि त्यस्तो पानी जहाजको राष्ट्रियताको अस्थायी प्रमाणपत्र नेपाल पानी जहाज कार्यालयमा फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।

पानी जहाजको नाम र दर्ताको स्थान

१९. पानी जहाजको नाम:- (१) प्रत्येक नेपाली व्यापारिक पानी जहाजको नाम हुनुपर्छ । त्यस्तो नाम रजिष्ट्रारको अनुमति बिना बदल्न पाइने छैन र दुई नेपाली पानी जहाजको एउटै नाम राख्न सकिने छैन ।

(२) रेडियो प्रसारण स्टेशन वा रेडियो टेलिफोनको व्यवस्था भएको नेपाली व्यापारिक पानी जहाजको अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा दर्ता गरिएको सङ्केत (कोड) नाम पनि हुनु पर्नेछ ।

(३) प्रत्येक नेपाली व्यापारिक पानी जहाजको मोहोडाको (बो) दुबैतर्फ त्यसको नाम लेखिएको हुनु पर्नेछ र स्टर्नमा त्यसको नाम र दर्ताको स्थान लेखिएको हुनु पर्नेछ ।

२०. दर्ता स्थान:- सबै नेपाली पानी जहाजको दर्ताको स्थान काठमाडौं हुनेछ ।

पानी जहाजको हस्तान्तरण

२१. पानी जहाजको हस्तान्तरण दर्ता किताबमा जनिने:- नेपाली व्यापारिक पानी जहाज वा निर्माण हुन लागेको नेपाली पानी जहाजको हस्तान्तरण तथा त्यस्तो पानी जहाजमाथि लागेको कुनै भार (चार्ज) पानी जहाजको दर्ता किताबमा जनाइनेछ ।

२२. हस्तान्तरण बारे बयान दिनु पर्ने:- दर्ता भएको पानी जहाज वा त्यस्तो पानी जहाजको शेयर कुनै व्यक्ति वा संगठित संस्थाको नाममा हस्तान्तरण गरिएमा, त्यसरी हस्तान्तरण गरी लिने व्यक्तिले र संगठित संस्थाले हस्तान्तरण गरी लिएकोमा त्यस्तो संस्थाकोतर्फबाट अख्तियार प्राप्त व्यक्तिले नेपाली पानी जहाज राख्न पाउने योग्यता भएको प्रमाण सहित त्यस्तो हस्तान्तरणको सम्बन्धमा रजिष्ट्रारको सम्मुख बयान दिई दस्तखत नगरेसम्म सो व्यक्ति वा संस्था पानी जहाजको धनीमा दरिने छैन ।

२३. विदेशीको नाममा हस्तान्तरण गर्ने नपाउने:- दफा ४ को विपरीत हुने गरी कुनै नेपाली पानी जहाजको शेयर वा आंशिक स्वामित्व कुनै विदेशी नागरिक वा विदेशी संगठित संस्थाको नाममा हस्तान्तरण गर्ने वा नेपाली पानी जहाजमा यस्तो विदेशी नागरिक वा संस्थाप्रति दायित्व हुने गरी कुनै कारोवार गर्ने पाउने छैन ।

दर्ता बदर

२४. दर्ता बदर हुने अवस्था:- (१) कुनै नेपाली पानी जहाज देहायको अवस्थामा परेमा सो पानी जहाजको दर्ता बदर हुनेछ:-

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको पछि मात्र लागु हुनेछ।

- (क) समुद्री व्यापारबाट स्थायीरूपमा झिकिएमा,
- (ख) हराएमा,
- (ग) नष्ट भएमा,
- (घ) स्थायीरूपमा उपयोग हुन नसक्ने भएमा, र
- (ङ) दफा ४ मा उल्लिखित शर्तहरू विपरीत नेपाली पानी जहाज नभएमा वा दफा ५ मा उल्लिखित शर्तको पालना नभएमा ।

(२) कुनै पानी जहाज उप-दफा (१) बमोजिमको अवस्थामा परेपछि सो पानी जहाजको धनीले सो कुरो थाहा पाएको मितिले १५ दिनभित्र रजिष्ट्रारलाई त्यसको सूचना दिनु पर्नेछ ।

विविध

२५. दण्ड सजायः— (१) पानी जहाज दर्ता गर्ने झुठ्ठा विवरण दाखिल गरेमा वा दर्ता कितावमा जनिएको व्यहोरामा फरक पर्ने गरी कुनै परिवर्तन भएको कुरो रजिष्ट्रारलाई सूचना नगरेमा त्यस्तो पानी जहाजको धनीलाई रु. ५,०००।— सम्म जरिवाना वा दुई वर्ष कैद वा दुबै हुन सक्नेछ र त्यस्तो पानी जहाजको नेपाल अधिराज्यको व्यापारिक पानी जहाजको झण्डा प्रयोग गर्ने अधिकार झिक्न वा केही अवधिको लागि निलम्बन गर्न समेत सकिनेछ ।

(२) यस ऐनको दफा १६ बमोजिम पानी जहाजमा लेखिनु पर्ने नाम र दर्ताको स्थान नलेखिएमा वा अधिकार नभएको नाम लेखिएमा त्यस्तो पानी जहाजको धनीलाई रु. १,०००।— सम्म जरिवाना हुनेछ ।

(३) यस ऐनको दफा २४ को उप-दफा (१) बमोजिम रजिष्ट्रारलाई सूचना नगर्ने पानी जहाजको धनीलाई रु. १,०००।— सम्म जरिवाना हुनेछ ।

२६. मुद्दा हेर्ने अधिकारः— (१) यो ऐन बमोजिम दण्ड सजाय हुने कसूर सम्बन्धी मुद्दाको शुरू कारवाई र किनारा गर्ने अधिकार नेपाल पानी जहाज कार्यालयको रजिष्ट्रारलाई हुनेछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम कारवाई र किनारा गर्दा रजिष्ट्रारले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम जिल्ला अदालतलाई प्राप्त सबै अधिकार प्रयोग गर्नेछ र सो अदालतका कार्यविधि अपनाउने छ ।

(३) रजिष्ट्रारले आवश्यक सम्झौता आफैँ वा अन्य अधिकृत खटाई नेपाल अधिराज्य बाहिर पनि आवश्यक जाँचबुझ गर्न सक्नेछ ।

(४) उप-दफा (१) बमोजिम रजिष्ट्रारले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझ्नेले ३५ दिनभित्र सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

२७. करार सम्बन्धी केही व्यवस्था:- यो ऐन बमोजिम दर्ता भएको वा दर्ता हुने पानी जहाज भाडामा लिने वा दिने, माल वा यात्रु हुवानी गर्ने वा कुनै नौपरिवहन काममा लगाउने सम्बन्धी गरिने करारको प्रकार यो ऐन र प्रचलित नेपाल कानूनसंग नबाझिने गरी यस ऐन अन्तर्गतको नियमद्वारा व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ ।
२८. पानी जहाज संचालन गर्ने संगठित संस्थाको योग्यता:- यो ऐन बमोजिम दर्ता भएको वा दर्ता गरिने पानी जहाज संचालनको व्यवसाय गर्ने कुनै संगठित संस्थामा ५१ प्रतिशत शेयर नेपाली नागरिक वा श्री ५ को सरकारको हुनु पर्नेछ ।
२९. नियम बनाउने अधिकार:- यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न श्री ५ को सरकारले नियमहरू बनाउन सक्नेछ । सो नियमहरू नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित भएपछि लागू भएको मानिनेछ ।

लालमोहर सदर मिति-२०२७।१२।३०।२

आज्ञाले-

चूडामणिराज सिंह मल्ल
श्री ५ को सरकारको सचिव